

POSTANOWIENIE

21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 21 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi D. S. przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń spółce akcyjnej
w W.

o uchylenie wyroku Sądu Polubownego prowadzonego przez M. spółkę z
ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. z dnia 20 lipca 2023 r., sygn.
akt 8/2023,

na skutek skargi kasacyjnej D. S.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 17 czerwca 2024 r., I ACa 2454/23,

1. odrzuca skargę kasacyjną

**2. zasądza od D. S. na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń
spółki akcyjnej w W. 1200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w
wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia niniejszego orzeczenia D. S. do dnia zapłaty.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

Skarżący - pozwany w postępowaniu arbitrażowym D. S. wniósł o uchylenie wyroku Stałego Sądu Polubownego prowadzonego przez M. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Łodzi z 20 lipca 2023 r. w sprawie z powództwa Towarzystwa Ubezpieczeń spółki akcyjnej w W. o zapłatę, zasądzającego od D. S. na rzecz – przeciwnika skargi – powoda w postępowaniu arbitrażowym 24 924,03 złotych z bliżej określonymi odsetkami za opóźnienie i orzekającego o kosztach postępowania arbitrażowego.

Wyrokiem z 17 czerwca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił skargę oraz orzekł o kosztach postępowania.

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego skarżący podał, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 24 925 zł i wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Towarzystwo Ubezpieczeń spółka akcyjna w W. wniosło o odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej i zasądzenie od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego - co do zasady - nie była sporna zarówno na tle przepisów części pierwszej księgi trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego (art. 695 - 715), uchylonych ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2005 r., Nr 178, poz. 1478), jak i wprowadzonych powyższą ustawą w ich miejsce przepisów części piątej Kodeksu w pierwotnym brzmieniu. W doktrynie i orzecznictwie dominował bowiem pogląd, że przesłanki dopuszczalności skargi kasacyjnej od wyroku w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego są takie same, jak od innych wyroków sądów drugiej instancji, a zatem, że ma zastosowanie kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia z art. 398² § 1 k.p.c. (zob. wyrok SN z 31 marca 2006 r., IV CSK 93/05, i postanowienie SN z 28 stycznia 2009 r., IV CZ 107/08).

Stanowisko to wywiedzono z regulacji zamieszczonej w art. 1207 § 2 k.p.c. w pierwotnym brzmieniu, który wskazywał, że postępowanie ze skargi o uchylenie

wyroku sądu polubownego odbywa się według przepisów księgi pierwszej części pierwszej k.p.c., jeśli przepisy o tej skardze nie stanowią inaczej.

Według nowego modelu przyjętego w ustawie z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz.U. z 2015 r., poz. 1595, dalej: „ustawa nowelizująca”), postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest jednoinstancyjne, a art. 1207 § 2 k.p.c. w nowym brzmieniu przewiduje, że jeśli przepisy poniższe nie stanowią inaczej, do postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przepisy o apelacji stosuje się odpowiednio.

Ustawą nowelizującą do art. 1208 k.p.c. dodano § 3, zgodnie z którym od wyroku wydanego w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przysługuje skarga kasacyjna a także można żądać wznowienia postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem w przedmiocie uchylenia wyroku sądu polubownego oraz stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wydanego w tym przedmiocie. Z przepisu tego nie wynika jednoznacznie, czy do skargi kasacyjnej od wyroku sądu apelacyjnego w przedmiocie uchylenia orzeczenia arbitrażowego należy stosować art. 398² § 1 k.p.c. Kwestia ta jest sporna w doktrynie.

Część autorów prezentuje stanowisko, że ze względu na autonomię sądownictwa polubownego jako alternatywnego, pozasądowego sposobu rozwiązywania sporów oraz specyfikę skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego należy przyjąć, że art. 1208 § 3 k.p.c. w sposób samodzielny określa przedmiot zaskarżenia w sprawach ze skargi o uchylenie i tym samym – w najszerszym ujęciu tego nurtu - wyłącza stosowanie wszelkich ograniczeń *ratione materiae* i *ratione valoris* przewidzianych w art. 398² k.p.c.

Niektórzy zwolennicy tej koncepcji powołują się także na stanowisko doktryny i przyjętą praktykę orzecniczą ukształtowaną na tle postępowania w przedmiocie uznania albo stwierdzenia wykonalności orzeczeń arbitrażowych wydanych za granicą. W postanowieniu z 27 października 2016 r., V CSK 66/16, Sąd Najwyższy wyraził bowiem stanowisko, że wymaganie przewidziane w art. 398² § 1 k.p.c. nie dotyczy skargi kasacyjnej w postępowaniu o uznanie

i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody zawartej przed takim sądem (art. 1215 § 3 k.p.c.), ponieważ dopuszczalność skargi kasacyjnej jest regulowana w każdym postępowaniu w sposób szczególny, co oznacza, że do kwestii dopuszczalności tego środka zaskarżenia w innych postępowaniach niż proces nie ma zastosowania odesłanie przewidziane w art. 13 § 2 k.p.c.

Przedstawione argumenty nie przekonują. Nie mają one bowiem wystarczającej podstawy normatywnej, a ich uzasadnienie aksjologiczne jest wątpliwe.

Przede wszystkim należy wskazać - uwzględniając stosowane w k.p.c. techniki legislacyjne, że gdyby wolą ustawodawcy było generalne dopuszczenie skargi kasacyjnej od każdego wyroku wydanego przez sąd apelacyjny po rozpoznaniu skargi o uchylenie wyroku arbitrażowego, to dałby temu wyraz w ustawie procesowej.

Zamiar ustawodawcy odstąpienia od stosowania reguł ogólnych dotyczących postępowania kasacyjnego został uwidoczniiony np. w art. 479⁵⁶ § 2, art. 479⁶⁷ § 2, art. 479⁷⁸ § 2 i art. 479⁸⁸ § 2 k.p.c., gdzie jednoznacznie zastrzeżono, że skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Podobnie wola ustawodawcy w omawianej kwestii została czytelnie wyrażona – przy wykorzystaniu innej metody - w związku ze zmianą modelu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wprowadzając do k.p.c. art. 424^{1b} zmieniono brzmienie art. 398² § 1 k.p.c. wyraźnie wskazując, że skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia także w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem (zob. art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. z 2010 r., Nr 155, poz. 1037).

Nie powinno budzić wątpliwości, że ustawodawca wprowadzając część piątą do Kodeksu i następnie dokonując jej nowelizacji zrezygnował z samodzielnego uregulowania postępowania w przedmiocie skargi o uchylenie (wskazując tylko,

że do postępowania tego przepisy o apelacji stosują się odpowiednia - art. 1207 § 2 k.p.c.). W lakonicznym w swej treści art. 1208 § 3 k.p.c. poza wyraźnym dopuszczeniem skargi kasacyjnej (także skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia) nie zamieścił żadnych postanowień odnoszących się do procedowania tych środków prawnych. Wymaga to sięgnięcia do ogólnych regulacji dotyczących skargi kasacyjnej. Nie można zatem zaakceptować stwierdzenia, że art. 1208 § 3 k.p.c. autonomicznie i wyczerpująco określa przedmiot zaskarżenia w sprawach ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego i w przepisie tym uregulowana została szczególna postać skargi kasacyjnej, w odniesieniu do której nie znajdują zastosowania ograniczenia z art. 398² § 1 k.p.c. Artykuł 1208 § 3 k.p.c. wskazuje jedynie na ogólną dopuszczalność skargi kasacyjnej od wyroku wydanego w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, podobnie jak wskazuje, że można także żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem w przedmiocie uchylenia wyroku sądu polubownego oraz stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wydanego w tym przedmiocie.

Odwołując się do racjonalności ustawodawcy nie można zakładać, że zaniechanie wskazania w treści art. 1208 § 3 k.p.c., że skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia nastąpiło w wyniku przeoczenia a rzeczywistą intencją ustawodawcy było wyłączenie ograniczeń z art. 398² k.p.c. w postępowaniu postarbitrażowym wywołanym wniesieniem skargi o uchylenie. Odrzucić należy zatem taką wykładnię ustawy procesowej, która zakładałaby, że aktualne brzmienie art. 1207 § 2 k.p.c. czy też art. 1208 § 3 k.p.c. wyłącza stosowanie art. 13 § 2 k.p.c. w zakresie dotyczącym tych ograniczeń.

Za odrzuceniem koncepcji przeciwnej przemawiają także założenia ustawodawcy stojące za reformą arbitrażu dokonaną ww. ustawą z 10 września 2015 r. Nie można bowiem zapominać, że podstawowym celem tej reformy – w omawianym aspekcie – było skrócenie postępowania w przedmiocie uchylenia wyroku sądu polubownego, które pod rządami poprzednich regulacji często trwało dłużej i generowało wyższe koszty niż samo postępowania arbitrażowe, gdzie

orzekano co do *meritum*. Temu służyło właśnie wprowadzenie jednej instancji merytorycznej i przeniesienie rozpoznawania skargi o uchylenie do sądów apelacyjnych – przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o apelacji (art. 1208 § 1 i 1207 § 2 k.p.c.), co prowadzi do ujednolicenia oraz zapewnienia wysokiej jakości orzecznictwa wydawanego w postępowaniu postarbitrażowym (zob. uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów, Druk nr 3432, Sejm VII kadencji).

Przeciwko wyłączeniu stosowania art. 13 k.p.c. w omawianej materii przemawia również sama istota oraz funkcja skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka prawnego rozpoznawanego wyłącznie przez Sąd Najwyższy. Wprowadzenie dopuszczalności skargi kasacyjnej w każdej sprawie, w której doszło do kontroli wyroku sądu polubownego wydanego w Polsce, oznaczałoby nadmierne wydłużenie postępowania postarbitrażowego w przypadku sporów, w których orzekano o prawach o relatywnie niewielkiej wartości majątkowej – co nie koresponduje z celem omawianej reformy, a jednocześnie negowałoby pozycję ustrojową Sądu Najwyższego, którego rolą nie jest rozpoznawanie spraw drobnych, powtarzalnych i o niewielkim znaczeniu jurydycznym. Taka zmiana wymagałaby wyraźnej interwencji ustawodawcy, a nie jedynie woli stron, które zdecydują się powierzyć rozpoznanie ich sporu arbitrom (art. 1161 k.p.c.).

Także wykładnia systemowa nie daje wystarczających podstaw do przyjęcia odmiennego stanowiska. Powyższego nie uzasadnia samo tylko podobne brzmienie art. 1208 § 3 k.p.c. i art. 1215 § 3 k.p.c. oraz istnienie pewnych podobieństw między postępowaniem ze skargi o uchylenie i postępowaniem w przedmiocie uznania albo stwierdzenia wykonalności orzeczeń arbitrażowych wydanych za granicą (postępowaniem homologacyjnym). Postępowania te cechują bowiem istotne różnice, które mogą uzasadniać odmienne uregulowanie nadzoru judykacyjnego Sądu Najwyższego nad orzecznictwem sądów apelacyjnych i przyjęcie takiej interpretacji odpowiednich przepisów, która wyłącza stosowanie ograniczeń *ratione valoris* przewidzianych w art. 398² § 1 k.p.c. w postępowaniu homologacyjnym.

Powyższa względy przemawiają zatem za uznaniem, że do skargi kasacyjnej od wyroku wydanego w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego mają zastosowanie przewidziane w art. 398² § 1 k.p.c. ograniczenia jej dopuszczalności z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Skoro wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, to skarga kasacyjna pozwanego jest niedopuszczalna (art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c.) i podlega odrzuceniu *a limine*. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 8 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[r.g.]